

Йезуитите в Сиатъл избират българка да изобрази Игнатий Лойола

Много често страданията и големите изпитания в живота стават ключ за откриването на трансцендентното измерение. Примерите са много, но идват най-често от светците. Понякога животът ни поставя в обстоятелства в които ги разбираме, стават ни близки и намираме много общи неща, които ни свързват с тях. Зареждат ни с тяхната воля, сила и вяра. Такава е историята на Дора Николова Битау.

Димитър Ганчев - Рим

30.08.2010

Дора е завършила Художествената Академията в София, а сега живее и работи в Рим. Преди 14 години участва в международен конкурс за създаване на картини в новия параклис на Сиатълския Университет (Seattle University), основан от йезуитите и очакван цели 106 години. Той може да се нарече църква, тъй като е построен на площ от 6000 кв.м. В болницата, където се намира в тежко състояние, вследствие пътна злополука, получава съобщението, че е спечелила конкурса. Новината и дава такава енергия, че въпреки всички

лекарските забрани излиза от болницата. Цялата гипсирана, с изпочупени кости, започва трескава работа. Само за три месеца рисува пет големи композиции. И още преди да се осъзнае картините отлитат за Сиатъл.

Картините са рисувани със собствено изработена смесена техника и злато върху дървени плоскости. Те изобразяват петте ключови моменти от живота на Св. Игнатий Лойола по пътя на духовното му развитие след раняването му в битката при Памплона. И ето сега, след 14 години, Дора бърза със сина си Андрея по алеите на Сиатълския университет към параклиса на Св.Игнатий Лойола. Там те вече имат собствен живот и са неделима част от ултрамодерния архитектурен корпус, дело на нюйоркския архитект Стивън Хол.

Изпитах странното чувство, като че ли някои друг ги е направил и ми се искаше да възкликна: колко са хубави тези картини, запазили свежестта и блясъка на цветовете, сякаш току що положени, приютили различни състояния и дали живот на неповторими образи, между които откривах и тази на мои близки. Изживявах един сън...”.

Много от картините са използвани като корица на книги, илюстрации на доклади или научни трудове, а за украса, други институции са се задоволили с репродукции. Никога не съм натрапвала моето изкуство. Напротив, била съм винаги много строга и взискателна към това, което правя, мъчно се задоволявам от резултата. Винаги съм мислела, че може повече да се даде с моите изразни средства. Така съм и с приятелите, затова често оставам сама да си правя компания. Сиатъл, този до вчера непознат град за мен, отвори сърцето си, прие ме с топлина и уважение, позволи ми да развия моите способности. Сиатъл ми отвори вратите към света, към частни и обществени колекции. Но най-важното, Сиатъл ми даде самочувствието, че в този край на света, моето изкуство се ценят”.

Последните поръчки на Дора са от университета „Реджис” в Денвър, Колорадо; Новициата в Портланд, Орегон; семинарията „Гонзага” в Спокейн; университета Джорджтаун във Вашингтон готическата катедрала „Св.Катерина Сиенска” в Хил Сайд, Ню Джърси и др. Пътуваща изложба с картини на Дора преминава пет американски щата: Орегон, Вашингтон, Айдахо, Монтана и Аляска. Най-ценните и картини се намират в частни колекции в Нова Зеландия, Австралия и САЩ. Дора има представени над 80 изложби по цял свят, но няма спонсори, реклами или други помощни лостове, за да отворят вратите за нейното творчество.

„Единствените мои посланици са картините ми! Ако заслужават -да вървят напред, в противен случай ги чака „гилотина” - използвам ги като дървен материал за огнището или с неудобство ги подарявам, за да се освободя по бързо от натрупаните идеи. По този начин унищожих картини, които в последствие ги оцених. И оплаках... Когато някой се срещне с моите произведения и желае да ги притежава, това е най- голямата морална награда за мен.

В картините си Дора Битау дава „сигнали” за своето време. В цикъла за духовния път на Св.Игнатий Лойола може да се види православна икона на Дева Мария с Младенеца до която Игнатий пише своя класически текст „Духовни упражнения” край река Кардонер – знак за далечната земя от която идва художничката. В друга, двете средновековни кули приличат на двете кули небостъргачи, рухнали в центъра на Ню Йорк. В сцената, раненият Игнатий, облечен в светло-сини доспехи, символ на небесния свят, е понесен от неговите другари, сякаш е снет от кръста...

Не можем да останем безучастни наблюдатели на събитията около нас. Беше 11

септември, когато кулите в Ню Йорк изгоряха, като две огромни свеци. Нарисувах двете средновековни кули със същите рани, които имаха тези в Ню Йорк. Хора в пламъците, търсеци спасение в бездната... Войната е еднакво жестока във всички времена.

Епархията в Сиатъл проектира нова църква в центъра на квартала Белтаун и отново се доверяват на Дора Битау. Сега тя трябва да нарисува серия от икони, вдъхновени от разказа на Лука за срещата на учениците с Христос по пътя към Емаус:

От новостроящата се католическа църква в центъра на Сиатъл, ме потърсиха за създаването на серия от картини по Евангелието на Лука. С тази тема са се срещнали най-големите, гении като Рембранд, Тициан, Караваджо...и са оставили шедеъври. Църквата ще бъде подслон и не само духовна подкрепа за хора с най-различна участ и най-вече за тези, на които съдбата е забравила да се усмихне. Това беше и една от причините да се реша на това дълго и изморително пътуване. То нямаше да се осъществи, ако не ме придружаваше и синът ми Андреа Битау, който живее в Сан Франциско. Голямото доверие, което ми се оказва, в период на световна криза, с хиляди безработни американски и други художници по света, ме изпълва с чувство на гордост, но и на голяма отговорност. Ще се справя ли? Всяка следваща работа за мен е като първа. Пристъпям с вълнението на актьор, който за първи път излиза на сцената. Забравам това, което съм правила преди и тръгвам по неутъпкана пътека, с надеждата да ме изведе на добър край”.

В епархийният център Дора Битау е приета с топлота и сияещите лица на ръководството на общността на йезуитите Арупе. Сред тях са отците Джери Коб, Том Яновиак, Франк Кейс, Пат Хоуел и домакина на параклиса, отец О’Лири.

Как изглеждат отблизо съвременните йезуити?

Почти нищо не знаех за Игнатий Лойола. Трябваше да прочета много книги за целия му живот и за неговите духовни упражнения. Срещата ми с йезуитите се превърна в искрено приятелство. Те са личности с изключително висок интелект, култура и духовно богатство. Изразяват себе си, чрез грижата за другия и за другите. Техните мисионери са по-най крайните и горещи точки на света. Правят всичко възможно за духовното и културното издигане на подрастващите, създавайки училища и университети. През целия ни престой ни придружаваха представители на църквата и на университета. Домакините се постаряха да направят нашето пребиваване възможно най- приятно и пълноценно, с разходки в града и околностите. Бяхме преизпълнени с впечатления от един модерен град, в който наред с небостъргачите и футуристичните архитектурни форми, съжителстват еднофамилни къщи, викториански стил, една от друга по-красиви, в надпревара да бъдат украсени с повече детайли и да бъдат по-кolorитни. Те са потънали сред вековни гори и цветни градини. Навсякъде се усеща чувството за красота и грижата на хората за природата. В Сиатъл изживяхме и семейна радост. Част от семейството ни се събра за няколко часа. От Ню Йорк пристигна дъщеря ми Полина Битау. Заедно присъствахме на неделната литургия в параклиса на Св.Игнатий Лойола. Бяхме почетни гости, посрещнати с приветствия и аплодисменти. В мен от Сиатъл остана вниманието, уважението, благородството на хората, които ме приеха. Обещах им да се върна отново.

Какво ти даде „срещата” със Св.Игнатий Лойола?

Той стана за мен най-добрият ми приятел. Има нещо общо, което ни свързва. Св.Игнаций е срещнал Христос в момент, когато е бил ранен във вихъра на светския си живот. Аз се срещнах с Игнатий Лойола когато ме прегази кола, влачи ме и ме сплеска. В болницата, когато бях повече умряла, отколкото жива, цялата гипсирана, съпругът ми прошепушна със

съжаление, че съм спечелила конкурса, защото знаеше, че трябва да откажа. В този момент аз срещнах Игнатий Лойола. Той ми даде енергия и въпреки всички лекарски забрани, със страхотна воля, каквато е имал Игнатий Лойола, успях да завърша картините. Светецът е имал много изкушения, много съмнения- дали върви по правия път. И аз се лутах в търсене на физическия образ на философски тълкувания. Открих един нов свят на духовно богатство и себеотрицание в името на една голяма благородна идея да служиш на другите. Свети Игнатий ми даде неговата воля, сила и вяра.

В България Дора е оставила огромна работа в киното (18 игрални филма и участие в изпълнението на 10 мулт. филма), над 200 телевизионни постановки и 50 театрални спектакъла. Реализирала е хиляди костюми и сценографски решения в почти всички жанрове. Нейни костюми са носили Апостол Карамитев, Маргарита Дупаринова, Виолета Бахчеванова, Георги Георгиев– Гец, Георги Парцалев, Петър Слабаков..известни руски, унгарски и немски актьори. Подготвяла е снимачните площадки за звезди, като Джулиано Джема, Сента Бергер, Бруно Кремер... За филма „Зарево над Драва”, като единствен художник по костюми с 400 актьора, 8000 масовка и гардероб с повече от 36 хил. облекла, е наградена с медал "За заслуги към БНА". Сега тя иска да остави нещо по-трайно в Родината. С надеждата тази нейна мечта да се осъществи. Какво е твоето пожелание към българите в страната и извън нея?:

На моите сънародници в България и по света, пожелавам да вярват в собствените си сили, да работят честно и бъдат непримирими към хитреците и паразитите в обществото и да бъдат оценявани според личните им способности”.

